

Ален Моро

Почетен председател на Международния институт по история на нотариата, почетен нотариус

Имало едно време...

Група нотариуси, страстни колекционери на жетони¹, които се бяха запознали на конгреса през 1971 г. (Вител), се срещаха от време навреме и възможно най-често, за да споделят знанията си. Нямаше писмен устав, нито правилник, всичко се основаваше на съгласието.

Душата на тази група беше Пиер Тениер, нотариус в Ивто и бивш председател на Нотариалната камара на Сен-Маритим. Групата около него включваше предимно французи, но също и няколко чужденци, което беше хем много приятно, хем доста любопитно, защото френският нотариат е единственият, който е издавал жетони и тази практика датира още от времето на Луи XIV.

Ален Моро, Жан Фавие и Робер Баденте в Сената през януари 1986 г.

Имаше представители на немския нотариат - Карл Брецел, нотариус в

¹ За да стимулират нотарнусите да присъстват на събранията, регламентите предвиждали парични наказания при отсъствие, но и свещички за

поощрение, които в края на 17 в. били заменени от жетони, вид вътрешна за всяка нотариална камара монета – *бел.пр.*

Цвайбрюкен, белгийския нотариат - Жан-Мари Жизелинк, нотариус в Брюксел и нидерландския нотариат - Е.Х.М. Виентейс, нотариус във Вапенвелд.

Инициаторите не бяха лишени от чувство за хумор, защото макар и да не бяха счели за нужно да си изработят правна рамка, си бяха избрали наименованието "клуб на старите жетони"!

Повод за поредно събиране на групата беше конгресът през 1974 г. По онова време той вече се провеждаше от неделя до сряда, но трябва да отбележим, че програма в неделя нямаше или почти нямаше.

Това обстоятелство и получената по щастлива случайност информация, както и "кулоарните слухове", доловени от скучаещите участници в конгреса, направиха така, че доста французи се включиха в събранието. Сред тях бяха по-специално Реми Корпьошо (Париж), Юбер Жанс (Руан), Ален Моро (Ла Рошел), нотариус и госпожа Лъоруж (Ардр), Жан-Пол Поасон, виден историк на нотариата.

Присъстваше също и Мари-Луиз Кьойнек. Тя заемаше висока позиция във френската професионална организационна структура, тъй като беше генерален секретар на Висшия нотариален съвет, тоест, по онова време, номер две от "постоянните

кадри", непосредствено след генералния директор. Запалена по историята, организатор от изключителен калибър, нейното участие беше не само ценно, но и гаранция за съществено сътрудничество в бъдеще.

От направения обмен на мнения в атмосфера на спонтанна сърдечност и споделяне на обща страст, се роди идеята - приета единодушно - че е необходимо да се разшири полето на действие и се добави проучването на историята на нотариата във всичките й аспекти. За целта беше необходимо да се създаде структура на обединението, като се приеме устав.

По този начин на 27 октомври 1974 г. се роди сдружението "Гномон"², преобразувано на 12 декември 1976 г. в "Международен институт по история на нотариалното дело -ГНОМОН". По практически причина сдружението беше регистрирано и се ръководеше от френското законодателство. Седалището му беше в Париж, във Висшия нотариален съвет.

Този съвет подкрепи от самото начало създаването на новата структура. Освен това нейният международен характер беше признат още в началото и беше включен в наименованието й. Нашите приятели, които не бяха французи, но участваха от самото начало, не биха били изключени за нищо на света.

² Това е емблемата на нотариата още от времето на Луи XIV. Това е слънчев часовник с няколко лица,

който показва верният час така, както нотариусите изразяват истината и волята на страните в своите актове – *бел.пр.*

Трябваше да се сформира управителен съвет. Беше договорено, че той ще включва по един заместник-председател от държава, представител на съответния нотариат. Основателите, които не бяха французи, направиха необходимите постъпки пред ръководните инстанции на съответните им органи по устав и получиха одобрение. Беше решено също така, че годишно ще се провеждат по две общи събрания, едното по време на френския конгрес и другото през декември в Париж, по време на провеждането на Асамблеята за връзка на нотариусите на Франция, обединяваща множество колеги, което впрочем обяснява този избор.

Администраторите на конгреса проявиха интерес към тази инициатива и бързо изразиха желание Институтът да "запълни" неделните следобеди. Ето защо в края на заседанието беше добавено организирането на разговор на историческа тема.

Успоредно с това Институтът реши да организира свои собствени прояви, както и колоквиуми. Една от първите конференции се проведе във Висшия нотариален съвет (който по онова време беше в Париж, улица "Женерал Фоа") с участието на Жан Фойе, син на нотариус, преподавател в Университета, бивш министър на правосъдието по време на президентството на генерал де Гол. Жан Фойе и неговият брат, професор Жак Фойе, дълго време член на журито, което връчваше наградите на нашия Институт, винаги са подкрепяли благосклонно нашите дейности.

Друга подкрепа, от изключително значение, щяхме да получим от страна на Жан Фавие. Международно признат историк, член на Института на Франция (Академия на надписите и художествената литература), генерален директор на Архива на Франция, председател на Международния съвет на Архивите, който беше близък приятел на един от френските основатели. Помолен от последния, той приеме на доброволни начала да стане наш консултант и да поеме техническото ръководство на планираните колоквиуми.

От дванадесетте колоквиума, на които беше аниматор, и които се провеждаха приблизително два пъти годишно (по финансови и материални причини не беше възможно да се провеждат по-често), първият беше в Сената на 4 февруари 1986 г. Имахме допълнителен късмет, защото Робер Баденте, тогава министър на правосъдието, приеме да произнесе речта при откриването. Присъстваха също професор Франсоа Люшер, който беше представител на държавата, отговарящ за свободните професии, и Жан Фойе.

Снимка на Ален Моро, Жан Фавие и Робер Баденте в Сената през януари 1986 г.

Междувременно постепенно се бяха появили трудности, свързани със здравето на Пиер Тениер, което даваше признаци на сериозно влошаване. Поради тази причина той беше изявил желание общите събрания да се провеждат с участието на заместник-председател. Така той казваше няколко приветствени думи, после оставяше на

неговия "съотборник" да ръководи останалата част от заседанието и представяше последващата конференция, ако имаше такава. Тази задача беше възложена на мен. Тя трябваше да ме отведе, когато Пиер Тениер преценеше, че здравословното му състояние и пенсионирането му няма да му позволят повече да изпълнява председателските функции, до председателския пост. Това се случи по време на заседание на управителния съвет в централата на Висшия нотариален съвет на 10 октомври 1983 г. Пиер Тениер беше участвал в създаването и носил отговорността за институцията в продължение на девет години.

Към управителния съвет се присъединиха Юбер Жанс, бъдещ председател на Висшия нотариален съвет, Бернар Монасие, виден представител на съсловието, все още член на управителния съвет и на чиято подкрепа винаги можеше да се разчита, ерудитът Корпьошо, заместник-председател през декември 1983 г., Мишел Жонке (1981 г.), с висок литературен талант, Жозеф Льоруж, Клебер Вейсе и много други видни колеги, както и доайенът Катрин Льоконт.

Под егидата на нашия Институт бяха публикувани две фундаментални произведения:

- едното, благодарение на таланта на метр Жозеф Льоруж, написано в съавторство с неговата съпруга - "Нумизматични жетони и документи на френския нотариат", през 1977 г.;

- другото с автор метр Клебер Вейсе: "Герbove и надписи на френския нотариат", което излезе през 1979 г.

Не по-маловажни и разглеждащи редица аспекти на нотариалната история бяха и произведенията на Жан-Пол Поасон, първото от които "Нотариуси и общество - история и социология на нотариалното дело" беше издадено през 1985 г.

Всяка от тези книги е ненадмината до днес философия/теория в своята област.

Осъзнавайки значението на научната комуникация управителният съвет взе също решение за създаване на списание. Това е списанието, което, скъпи читателю, държите в ръцете си: Гномон. Първите броеве бяха доста скромни, "изкарани на циклостил". Но успехът дойде бързо и още след десетия брой стана възможно да се премине към друг ритъм и да се избере по-съвършен печат, после да се добавят илюстрации. Поради финансови причини липсваха единствено цветните снимки. Талантливи автори от различен произход даваха своя доброволен и ценен принос. Благодарение на тях научният подход и международният характер на публикациите никога не липсваха. Въпреки временни трудности, настъпвали на няколко пъти, разпространението никога не беше прекъсвано. Дано да продължи дълго време.

Още на общото събрание през 1980 г. беше поискано създаването на "Музей на нотариата". Това искане все още не е удовлетворено, въпреки че адвокатите и

съдебните изпълнители днес притежават място, на което е достойно представено миналото им! Започнахме да получаваме скромни или значителни дарения. Други и не по-малко важни ги последваха. Така постепенно се формира музейният фонд, на който все още липсва място за изява! Нека си припомним думите на Вилхелм I (Мълчаливия): "не е нужно да се надяваш, за да действаш....".

Международният характер на нашата институция постепенно набираше сила. Първи към нас присъедини Квебек. По време на конгреса, проведен в Страсбург през май 1976 г., председателят метр Льоге, беше решил, че начело на всяка маса на официалната вечеря ще има по един член на екипа. На моята беше поканен Жулиен Макей, квебешки нотариус и председател на Нотариалната камара на Квебек. От разговора ни се роди силно приятелство, което прекъсна единствено заради смъртта му, и което доведе до присъединяването на нашите колеги отвъд Атлантика. То беше прелюдия към много други - четиридесет и четири нотариата са се присъединили до момента. Бъдещето е отворено....

През май 1979 г. към нас се присъедини метр Франческо Дуранти, нотариус в Перуджа, Италия, което доведе до присъединяването на престижния и стар италиански нотариат. През 1985 г. се присъединиха нотариатите на Австрия, Мексико и Гърция. После беше ред на нотариата на Кот д'Ивоар (метр Сила). През 1989 г. в рамките на шест месеца към нас се присъединиха шест нотариата (Аржентина, Чили, Люксембург, Сенегал, Швейцария и

Уругвай), като по този начин броят на участващите нации стана шестнадесет.

Силният интерес към историята на нашата професия беше насърчаван от **Международния съюз на нотариусите (UINL)** в голяма степен благодарение на Андре Щвахтген.

Още Луи Шен, родом от Лион и председател на Съюза, подкрепяше нашата дейност. Метр Щвахтген, нотариус в Люксембург и представител на нотариата на Великото херцогство в UINL, прие да стане член на нашия управителен съвет, което доведе до присъединяването на неговия нотариат. Благодарение на него бях поканен на заседание на постоянния съвет на UINL, проведено в хотел Лютесия в Париж, където направих експозе върху Международния институт по история на нотариалното дело и неговите дейности. След като стана председател на Съюза, той успя да получи за нашата организация статут на *асоциирана организация* към Съюза, какъвто статут имаха само две международни структури (друга беше фондация IRENE). Последва споразумение за сътрудничество, което все още е в сила, заверено нотариално от метр Реми Корпьошо на 3 май 1993 г. по време на конгреса на френския нотариат, в присъствието на всички (или почти всички) национални и международни ръководни кадри на съсловието.

Друго едно споразумение, постигнато в Париж, ни свърза с Нотариалната камара на Квебек и фондацията за нотариално дело на Амстердам. С тази последната времето (и липсата на

време) малко отслаби връзките, което е жалко и трябва да се поправи.

Под влиянието на своя основател, покойния професор Питло, тя беше събрала значителен документален материал от международен характер, забележителен макар и малко хетерогенен, върху историята на нашата професия.

През годините към нас се присъединиха редица изявени френски и чуждестранни колеги. Рисковано е да се опитваме да изброим всички, защото винаги съществува опасност да пропуснем някого. Някои напуснаха този свят, други се отдалечиха от организацията. Всички обаче положиха камък в основите на сградата.

Бяха ни поставени и няколко засади. Един университетски учен опита преди много време да лансира конкурентна инициатива. Един колега, застигнат от *синдрома Изногуд*³ (който иска да е халиф на мястото на халифа), постъпи по същия начин, но без голям успех. Един нотариат беше изкушен да вземе седалището и председателството. Тези безплодни опити са само едно проявление сред хилядите други на човешката природа! Международният институт по история на нотариалното дело ги преодоля, продължавайки по свой път.

Трябваше да бъде взето решение и за намаляване на общите събрания на едно годишно. Причина за това бяха пътните разходи на тези от участниците, които идваха отдалече, в това число задължението за тях през май да се запишат за участие в конгреса, за да имат право на достъп до заседателната зала. Беше запазено по-малко скъпото общото събрание през декември.

Така през годините се изгради Международният институт по история на нотариалното дело - ГНОМОН (I.I.N.M.). Днес той се намира в отлични ръце и продължава - в услуга на професията, на нейната история и следователно на културата - пътя си, който трябва да си пожелаем да запази настоящото си равнище и да бъде дълъг. Нека споменем всички тези, днес покойници, чийто талант и всеотдайност изградиха Института.

---

³ По времето на "Хиляда и една нощ" Харун ел-Пусах е многообичаният халиф на Багдад, а Изногуд е неговият "предан" везир. Изногуд имал фикс идеята да стане "халиф на мястото на халифа" – бел.пр.